

**Friese
Preventie
Aanpak**

Korte toelichting Friese Preventieaanpak

Waar we ons samen sterk voor maken

Anneke Meijer, programmamanager Friese Preventieaanpak

Nationaal Preventieakkoord

Een belangrijke stap naar een gezonder Nederland

Aanleiding 2018

Friese
Preventie
Aanpak

Ambitie in 2040

Een rookvrije generatie

0% van de jongeren en zwangere vrouwen rookt

En minder dan 5% van de Nederlanders boven de 18 jaar rookt

Minder obesitas en minder overgewicht

Het percentage overgewicht daalt.

Jeugd

> 20 jaar

Minder overmatig en zwaar alcoholgebruik

Maximaal 5% van de volwassenen drinkt overmatig en maximaal 5% van de volwassenen drinkt zwaar

NIX18

Jongeren onder de 18 drinken niet

Friese Preventieaanpak

Waar wij ons samen sterk voor maken!

Gezamenlijke ambitie

Een goede gezondheid en welzijn met gelijke kansen voor iedereen: 'lyts, jong, grut en wiis'.

Levensloopbenadering

Vanaf de start een brede aanpak

Duiden van brede begrip preventie

Friese
Preventie
Aanpak

Het Friese Preventiemodel

Versie 2.0

Van voorkomen dat....
tot voorkomen van
erger

Onze aanpak

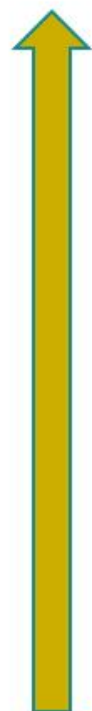
WETEN

DELEN

DOEN

DOEN

DELEN

WETEN

Onze coalities

Ouderschap

Mentale gezondheid

Gezond leven

Gezonde leefomgeving

Participatie

Basisvaardigheden

Fitaal Wiis

Fries Financieel Fundament

**Friese
Preventie
Aanpak**

Coalities

Een coalitie binnen de Friese Preventieaanpak is een resultaatgerichte netwerksamenwerking, waar organisaties elkaar vinden op een gezamenlijke opgave, thema of binnen diverse programma's en interventies die Fryslân rijk is.

Organisatiestructuur

Platform
Ervaringskennis

Bestuurlijk platform
Inhoudelijke
verantwoordelijkheid met
mandaat op inhoud

Kenniswerkplaats

Adviesraad

Programmateam

Lokale aanjagers in alle 18 gemeenten

Coalities

Kansrijke Start

Ouderschap

Kind naar Gezonder Gewicht
Overgewicht en
Obesitas Volwassenen

Gezond leven

Mentale gezondheid

Fries Financieel Fundament

Basisvaardigheden

Stevig Staan

Fitaal Wiis

Participatie

Gezonde Leefomgeving

Positieve
gezondheid

Welzijn op Recept

Versterken
sociale basis

● Coalities ● Ketenaanpakken

Friese
Preventie
Aanpak

Richtinggevende doelen

LYTS

In 2040 groeien jonge kinderen in Fryslân kansrijk op in een gezonde en veilige omgeving.

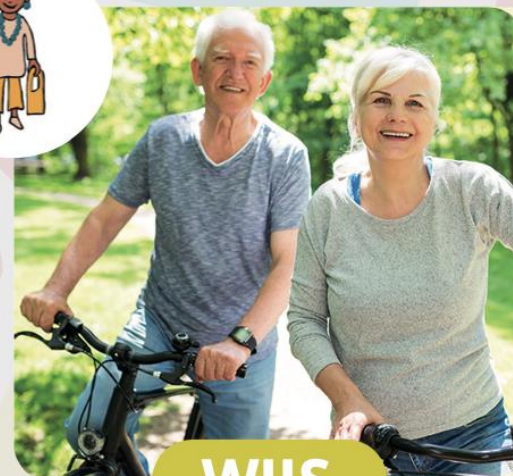
JONG

In 2040 zijn kinderen in Fryslân voorbereid op een veerkrachtig, zelfstandig en gezond leven.

GRUT

In 2040 zijn volwassenen in Fryslân in staat om met fysieke, sociale en emotionele uitdagingen in het leven om te gaan.

WIIS

In 2040 zijn ouderen in Fryslân in staat om fysiek, sociaal en emotioneel vitaal mee te doen in de samenleving.

FPA ambities en doelstellingen

Preventie infrastructuur in Fryslân

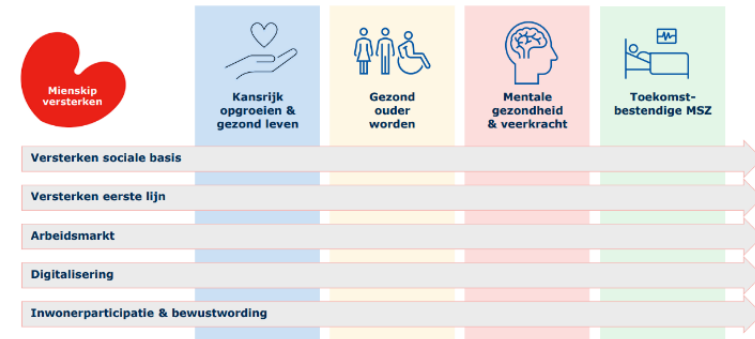
We dragen bij aan:

- 👉 Het strategische doel 'Een goede gezondheid en welzijn met gelijke kansen voor iedereen in Fryslân
- 👉 De centrale missie van VWS 'in 2040 leven alle Nederlanders tenminste vijf langer in goede gezondheid, en zijn de gezondheidsverschillen tussen de laagste en hoogste sociaal economische groep met 30% afgenomen'
- 👉 De centrale doelstelling van het Gezond en Actief Leven Akkoord: Een gezonde generatie in 2040 en bijhorende zeven gemeenschappelijke doelen en resultaten
- 👉 De opgaven uit het regioplan FrIZA

A. REGIO-OPGAVEN | AMBITIE EN PRIORITAIRE OPGAVEN

Samenhang opgaven en fundamente

AMBITIE

VERSTERKEN SOCIALE BASIS

STIPOP DE HORIZON

OPGROEIEN IN EEN KANSRIJKE OMGEVING VOOR IEDEREEN MOGELIJK MAKEN. INZETTEN OP BESTAANZEKERHEID EN GEÏJKE KANSEN VOOR IEDEREEN. ONTSCHOT EN DOMEIN OVERSTIJGEND WERKEN DE WEG VRIJ MAKEN VOOR DE KRACHT VAN MIENSKIP

WIN:WIN
CREËREN DOOR
GEZAMENLIJKEID IN
OPVANG, SPEL
EN WELZIJN

OMZIEN NAAR
ELKAAR (INFORMELE)
HULP VRAGEN

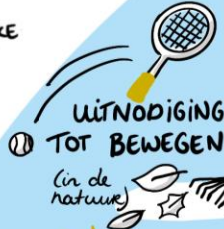
SAMEN ETEN
GEZOND, LOKAAL
LEKKER

SLIM VAARDIGHEDEN
UITWISSELEN

PROVINCIE FRYSLÂN
DE MEEST GEZONDE REGIO
VAN EUROPA!

AANDACHT VOOR
MENTALE GEZONDHEID

LOKAAL
Fysiek
EN DIGITAAL

SAMEN
MET ELKAAR

OPEN EN
TOEGANKEÏJK

LEREN &
ONTWIKKELEN

GEDRAG
EN CULTUUR

BASIS PREVENTIEVE
ZORG EN 1er LIJN IN
DE GEMEENSCHAP

RUIMTE VOOR
CULTUUR, KUNST
EN CREATIVITEIT
Les van een
80-jarige dirigent!

INTEGRATIE VAN
VOORZIENINGEN

het kloppend hart

ONTMOETEN EN
ELKAAR KENNEN
GOEDE GEZONDHEID
EN WELZIJN

VERBINDING
SECTOREN

MEER TIJD
EN ONDERSTEUNING
DOOR VRYWILLIGERS
ËN PROFESSIONALS

Versterken sociale basis

Radboud Engbersen
Expert Sociaal Domein

Movisie

Voor een positieve verandering

kennis en aanpak van
sociale vraagstukken

‘It komt net fan himsels’

Radboud Engbersen
Expert Sociaal Domein

Leeuwarden, 19 januari 2024

Wat is 'de sociale basis'?

- Erfopvolger sociale infrastructuur
- Belangrijk sturend beleidsconcept voor Rijk en gemeenten
- Elastisch begrip, tot op zekere hoogte zelf in te vullen
- Breed gedragen definitie begint uit te kristalliseren

“De sociale basis is (vooral) de wereld dichtbij huis, in al zijn schakeringen en rijkdom, waar je zonder verwijzing (indicatie) terecht kunt.”

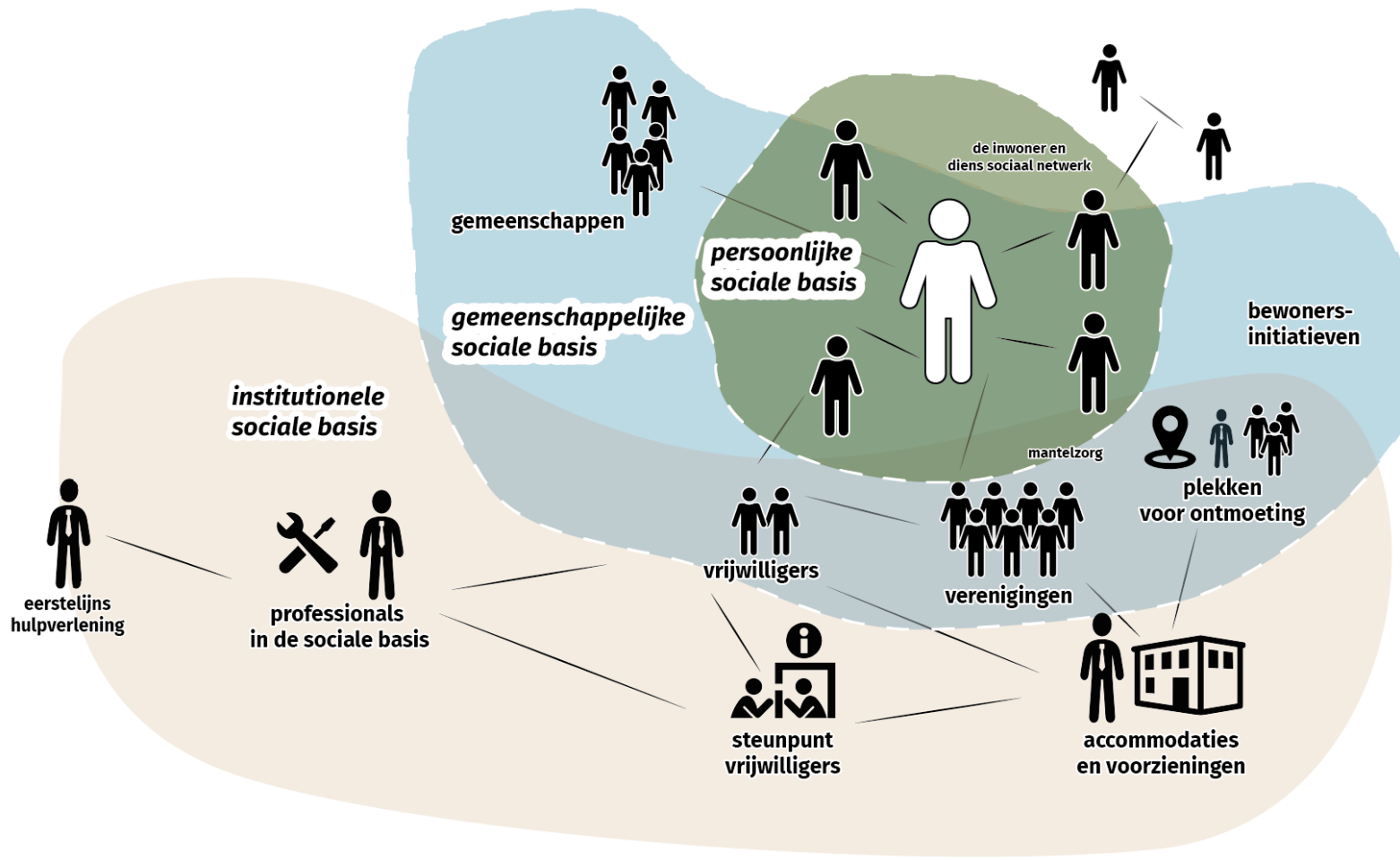
Kamerbrief staatssecretaris (demissionair) Van Ooijen (VWS, 2022)

“Dit aanbod – een combinatie van burgerinitiatieven, vrijwilligersorganisaties, ondersteuning aan mantelzorgers, professionele organisaties en ondersteuning van kwetsbare doelgroepen – noemen we de sociale basis.”

De sociale basisvoorzieningen raken aan álle aspecten van het dagelijkse leven: ontmoeting, onderwijs, opvoeding, werk, gezondheid, wonen, bewegen, cultuur en veiligheid.”

De sociale basis: in elke sfeer heeft de (lokale) overheid een andere rol

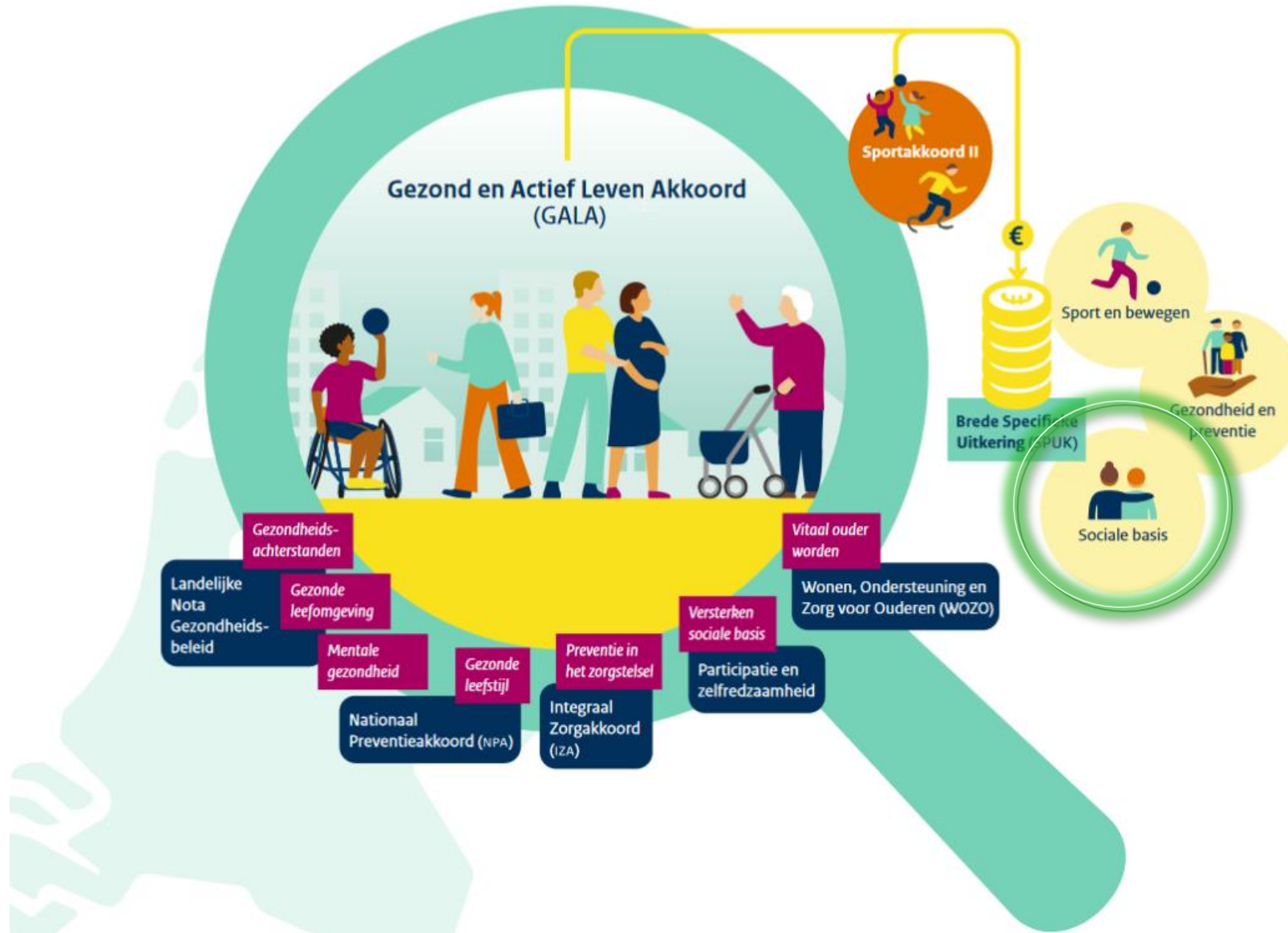
De sociale basis...

- is er altijd waar mensen zijn en zich tot elkaar verhouden;
- bestaat uit drie sferen: persoonlijk, gemeenschappelijk en institutioneel;
- draagt bij aan veerkrachtige gemeenschappen die naar elkaar omkijken;
- heeft een intrinsieke waarde: biedt plezier, ontspanning, ontmoeting, ontplooiing, zingeving;

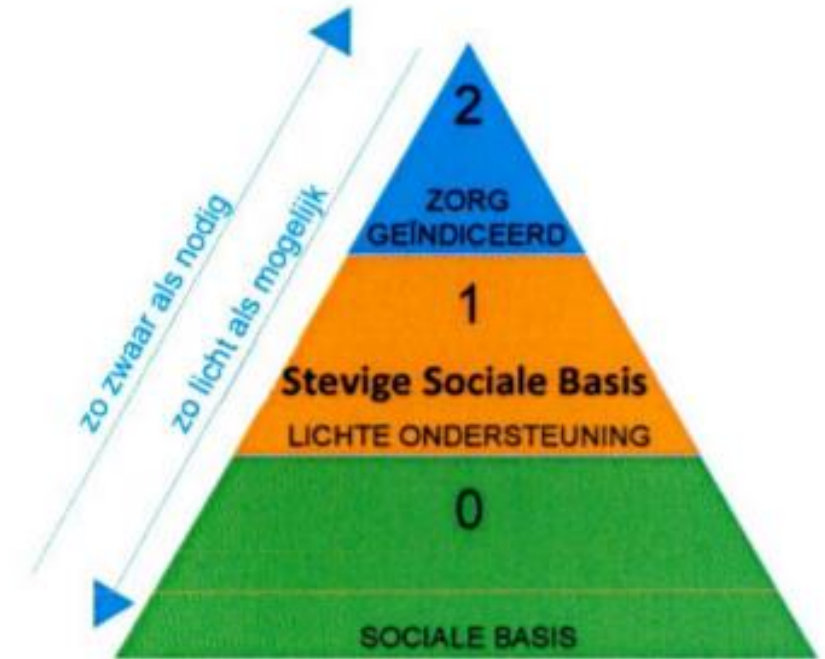
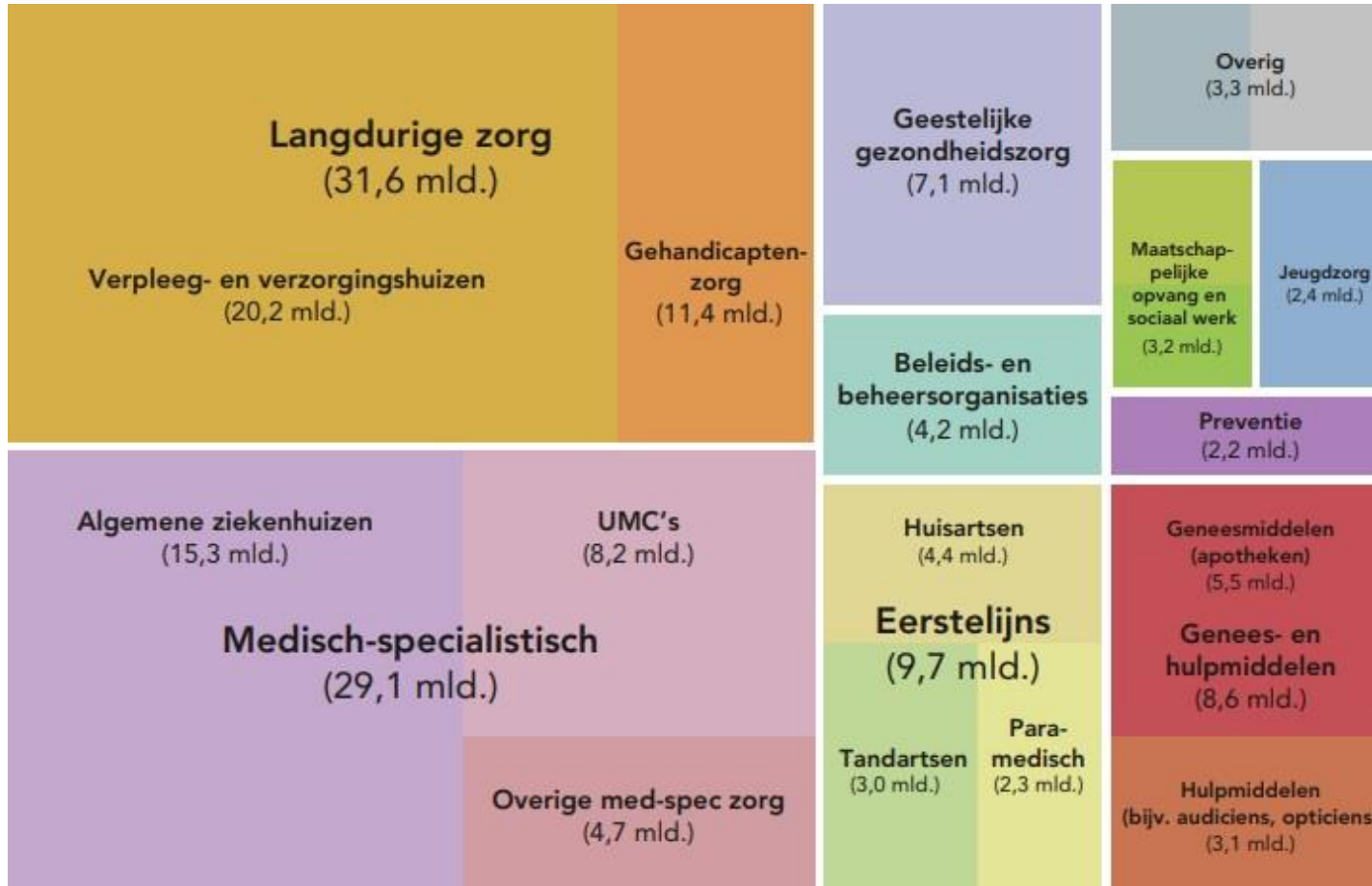

- **IZA** > Integraal Zorg Akkoord voor samenwerken aan toekomstbestendige zorg
- **NPA** > Nationaal Preventie Akkoord gericht op leefstijlverandering (roken, drinken, gewicht)
- **GALA** > Gezond en Actief Leven Akkoord voor 'een gezonde generatie in 2040'
- **Brede SPUK** > Specifieke Uitkering voor uitvoering van het GALA en Sportakkoord II
- **WOZO** > programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen

Samenhang akkoorden rondom GALA

Kosten naar zorgdomein in 2019

Zorg en welzijn gemeente Haarlemmermeer 2019

Kosten naar zorgdomein in 2019 (in miljarden euro's)

Uit: WRR-rapport Kiezen voor houdbare zorg (2021)

HET SOCIAAL KLOPPEND HART

De maatschappelijke betekenis van de kringloopwinkels met een buurthuisfunctie van Schroeder van der Kolk

“De oude dame komt na haar ziekenhuisbezoek even op adem in het buurthuis van kringloopwinkel Loosduinsekade. ‘Ik wist dat het hier zat, maar ik kwam met de tram en ik dacht, ik stap even uit. Het zag er wel gezellig uit.’

Nadat ze koffie heeft gehad, begint ze te vertellen. Over haar verleden en wat ze heeft meegemaakt in de oorlog. [...] Nadat ze uitgesproken is, neemt ze nog een kopje koffie en vertrekt. Ze bedankt ons voor de koffie. De sociaal beheerder vertelt nadat de oude dame vertrokken is: ‘Dit vertelde ze vorige week ook; zij komt hier even om te ontspannen en gewoon te vertellen’.” (p. 31)

Engbersen en Van de Rest (2020), Movisie

Religieuze organisaties
en kerken

‘Keten’

Buurt- of dorpssuper

Snackbar

HEMA-restaurant

Voedselbanken

Buurt- en dorpshuizen

Bibliotheken

MFA's

Kringloopwinkels

Kickboksschool

- Parken, plantsoenen, pleinen, stoepen, natuurspeeltuinen
- Kamers voor de buurt, wijkpaleizen, leeszalen, repaircafés, wijkwerkplaatsen, vanzelfsprekende ontmoetingsplaatsen
- Zwembaden, ijsbanen, Cruiff courts, trapveldjes, skatebanen, padelbanen, 'gym outdoor places', joggingparcoursen
- Oudervriendelijke parken, hondenuitlaatplekken
- Steunstee, stipehus
- ...

De terugkeer van de samenlevingsopbouw

Achtergronden, praktijkervaringen en toekomstagenda

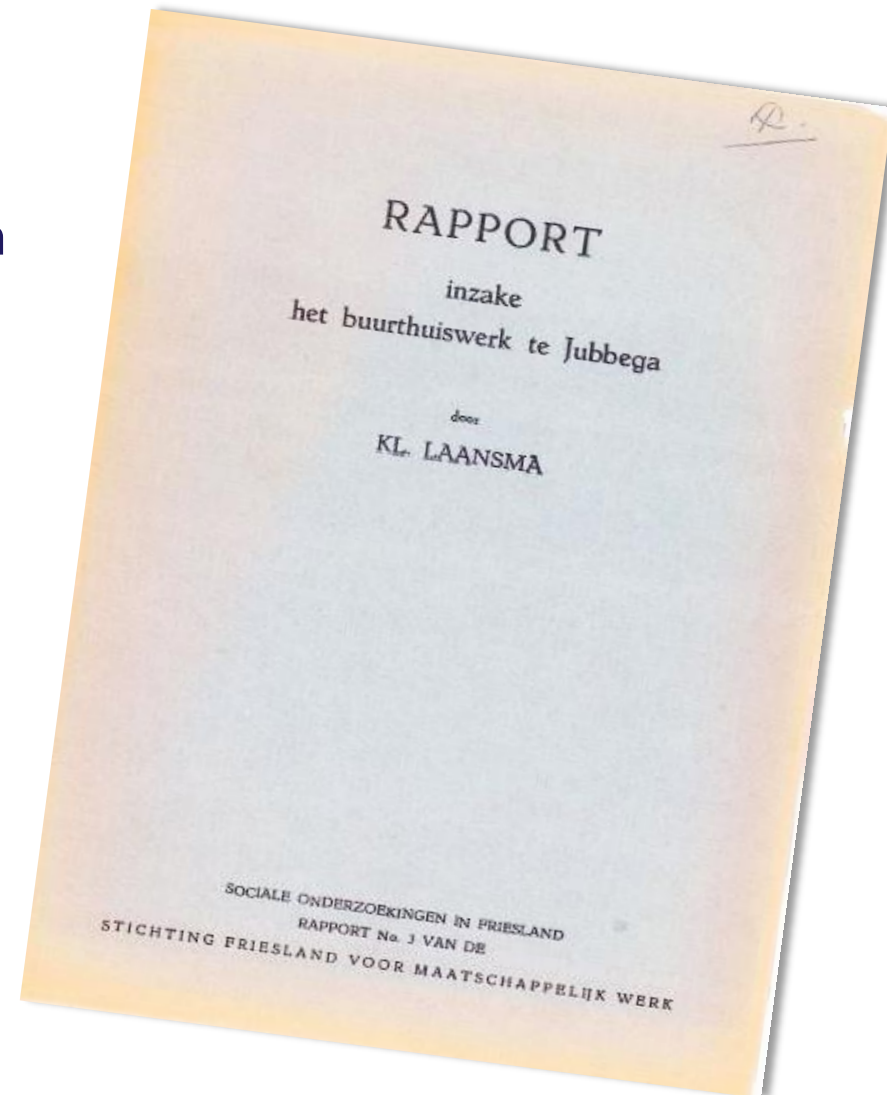
Gemeenschappen kun je goed ondersteunen met de vijf handvatten vanuit de ABCD-methode:

1. Neem inwoners als leidraad
2. Richt je op de relaties
3. Baseer je op de talenten van bewoners
4. Plekgebonden werken
5. Richt je op inclusie

“In al het opbouwwerk zal het buurthuis de centrale plaats moeten zijn, van waaruit activiteiten worden ondernomen c.q waar ze zich rondom groeperen. Het buurthuis moet dus fungeren als kern, eventueel als krachtcentrale, maar ook als transformator.” (p. 76)

“De taak van het buurthuis zal steeds meer een coördinerend en stimulerend karakter moeten krijgen, waarbij dus zoveel mogelijk moet overgelaten aan de bevolking zelf.” (p. 75)

Klaas Laansma (1953)

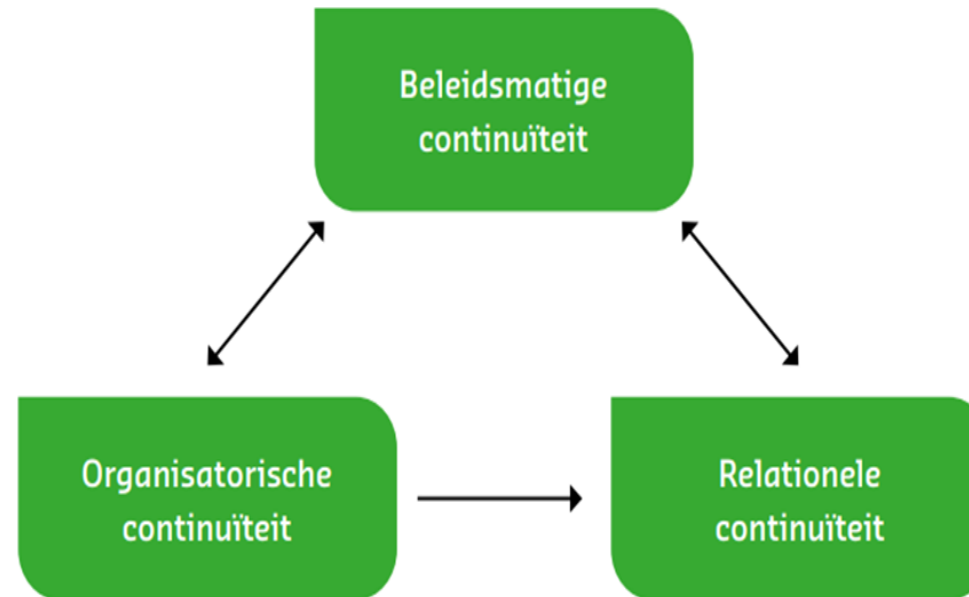

- Ervaringsberoep
- Contactberoep
- Contextberoep

Het geheim van de lange relatie

Continuïteit als voorwaarde voor een effectief sociaal domein

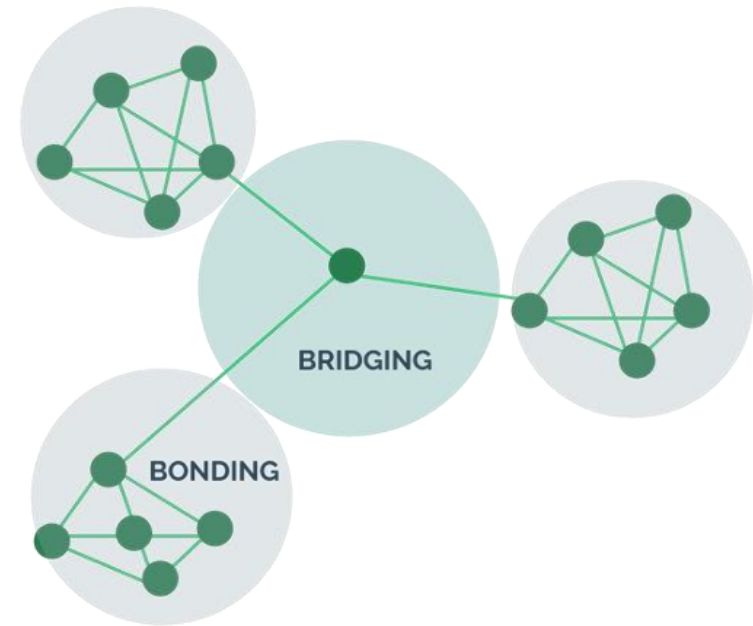
Tadbood Engbersen (Movius), Thijs Jansen (Stichting Beroepswaer), Rank Janssens (WVG)

Wij in de wijk

Werken aan sociale samenhang in buurten en wijken

Robert Putnam: 'bonding' en 'bridging'

Met een pipowagen de wijk in

Project Nieuwe Buren in Lemmerweg-West

Auteur: Radboud Engbersen

Movisie-project Sociaal Fitte Wijken: casus Bolsward-Noord

Bewegen, thuis voelen, ontmoeten

Huis van Compassie: ontmoeten

Martinushof (woningcorporatie Elkien)

Hoe blijft Noardeast-Fryslân een mienskip-gemeente met toekomstkracht?

Movisie-project De Karavaan

GEMEENTE
NOARD
EAST FRYSLÂN

In het onderzoek ligt de focus op twee hoofdvragen:

1. Hoe is het gesteld met het vertrouwen in lokale instituties (gemeente en andere publieke instanties) in gebieden waarin mensen zich onvoldoende gezien, gehoord en erkend voelen? En wat zijn aangrijpingspunten voor gemeenten en andere instellingen om het vertrouwen te herstellen?

(**verticaal vertrouwen**)

2. Hoe is het gesteld met het onderling vertrouwen in buurten en dorpen met problemen? Op welke manier kan sociale verbondenheid tussen bewoners - gemeenschapskracht - in wijken bijdragen aan meer vertrouwen en politiek-maatschappelijke participatie? (**horizontaal vertrouwen**)

Eenduidige methodiek: gesprekken met dezelfde groepen over dezelfde thema's

1. Ondernemers-/winkeliersvereniging
2. Elfstal van een voetbalclub ('bierteam')
3. Middelbare schoolklas Havo/MBO/ROC
4. Moeders uit de buurt
5. Actieve bewoners/sleutelfiguren: wijk-/dorpsraad/platform
6. Wijkprofessionals: politie, zorgprofessional, gebiedsadviseur corporatie, welzijn, etc.)
7. Gemeente: wethouder, beleidsambtenaren, wijkambtenaren

Inwoners van de gemeente vullen een vragenlijst in over hun woonplaats. Met de uitkomsten worden de dorpsspiegels ontwikkeld, die laten zien wat er leeft in de dorpen in de gemeente Opsterland.

Voelen inwoners zich veilig? Zijn ze tevreden met de voorzieningen in hun dorp? Is het er prettig wonen? Daarnaast wordt aandacht besteed aan de bevolkingssamenstelling, gezondheid, de fysieke omgeving, de relatie met de gemeente en de toekomst van de dorpen.

Inzicht geven in ‘taakveld Leefbaarheid en sociale samenhang’

- Metafoor van de sociale rayonhoofden en ijsmeesters
- Rayonhoofden: ambtelijke coördinatoren deelnemende kernen
- Ijsmeesters: scouts uit de verschillende dorpskernen en wijken
- Checklist halfjaarlijks ingevuld (terugkoppeling)

Onderwerpen Checklist:

- Beoordeling sociale verbondenheid wijk of dorpskern
- Rol die voorzieningen spelen bij sociale verbondenheid
- Factoren die belangrijk zijn voor sociale verbondenheid
- Knelpunten die zich voordien

Wat nu te doen? De sociale basis versterken vanuit zeven uitgangspunten

1. Sluit aan bij het alledaagse, de wereld dichtbij
2. Pak als gemeente je rol in de verschillende 'sferen'
3. Ken je buurt of dorp: maak een buurt- of dorpsagenda (*voorbeeld: Dorpsspiegels gemeente Opsterland*)
4. Investeer in samenlevingsopbouw als fundament
5. Zorg voor plekken om te bewegen en te ontmoeten (*voorbeeld: wethouder Ontmoetingsplaatsen gemeente Súdwest-Fryslân*)
6. Investeer in continuïteit: beleidsmatig, organisatorisch en relationeel
7. Denk in domeinoverstijgende netwerksamenwerking

- Startpagina versterken sociale basis – Movisie
- Startpagina GALA - Movisie
- Terug naar de basis – magazine over versterken van buurten – Movisie
- De sociale basis: kernboodschap en position paper – Movisie, Verwey-Jonker instituut e.a.
- Cijfers en de sociale basis – Movisie
- Lemma Sociale Basis in Lexicon Nabijheid en sociaal werk (p.15 e.v.) – Movisie, Werkplaatsen Sociaal Domein
- Sterke beleidsinterventies, sterke sociale basis – Movisie
- Aan de slag met de buurtagenda? Neem deze lessen mee! – Movisie, Platform31, WijkWijzer
- Dorpsspiegels Opsterland
- Een sociaal kloppend hart. De maatschappelijke betekenis van kringloopwinkels met een buurthuisfunctie van Schroeder van der Kolk. – Movisie
- Het geheim van de lange relatie – Movisie
- De terugkeer van de samenlevingsopbouw – Movisie

Movisie

Voor een positieve verandering

kennis en aanpak van
sociale vraagstukken

Tijd voor netwerken-uitwisseling

NETWERKONTBIJT

Programma

- 8.00 uur** Inloop met ontbijt
- 8.10 uur** Welkom door Jouke Douwe de Vries en Pieter van der Zwan
- 8.20 uur** Toelichting vanuit de Friese Preventieaanpak door Anneke Meijer
- 8.30 uur** Inspiratie op versterken sociale basis door Radboud Engbersen (Movisie)
- 9.00 uur** Tijd voor netwerken-uitwisseling
- 9.45 uur** Formeel moment regioplan FRIZA door Pieter van der Zwan en Mark Dessing
- 10.00 uur** Afsluiting

AMBITIE

OPGROEIEN IN EEN KANSRIJKE OMGEVING VOOR IEDEREEN MOGELIJK MAKEN. INZETTEN OP BESTAANZKERHEID EN GEÏNTEGREERDE KANSEN VOOR IEDEREEN. ONTSCHOT EN DOELEN OVERSTIJGEND WERKEN DE WEG VRIJ MAKEN VOOR DE KRACHT VAN MENSCHAP

VERSTERKEN SOCIALE BASIS

STIJP DE HORIZON

PROVINCIE Fryslân DE MEEST GEZONDE REGIO VAN EUROPA!

Waar draagt het versterken van de sociale basis aan bij voor uw eigen organisatie?

Welke bijdrage kan uw organisatie leveren aan het versterken van de sociale basis?

Wat is hiervoor nodig?

Formeel moment regioplan FrIZA

NETWERKONTBIJT

Programma

- 8.00 uur** Inloop met ontbijt
- 8.10 uur** Welkom door Jouke Douwe de Vries en Pieter van der Zwan
- 8.20 uur** Toelichting vanuit de Friese Preventieaanpak door Anneke Meijer
- 8.30 uur** Inspiratie op versterken sociale basis door Radboud Engbersen (Movisie)
- 9.00 uur** Tijd voor netwerken-uitwisseling
- 9.45 uur** Formeel moment regioplan FrIZA door Pieter van der Zwan en Mark Dessing
- 10.00 uur** Afsluiting

**“Bij elkaar komen is een begin,
bij elkaar blijven is vooruitgang,
met elkaar samenwerken is succes!”**

Henry Ford